

**UNIWERSYTET
WSB MERITO
TORUŃ**

Toruń, 18.09.2023r.

**Dr hab. Monika Chodorek, Prof. Uniwersytetu WSB Merito
Instytut Zarządzania
Wydział Finansów i Zarządzania
Uniwersytet WSB Merito w Toruniu**

Recenzja rozprawy doktorskiej

**mgr Cao Son Nguyễn pt. „Entry strategies of Polish enterprises into the Vietnamese market under the conditions of the European Union – Vietnam Free Trade Agreement (EVFTA)”
napisanej pod kierunkiem naukowym prof. dr hab. Jana Jeżaka oraz promotora pomocniczego
dr. Grażyny Kędzi na Wydziale Zarządzania Uniwersytetu Łódzkiego**

1. Formalne i prawne podstawy wykonania recenzji

Formalną podstawę napisania niniejszej recenzji stanowi pismo Przewodniczącej Komisji Uniwersytetu Łódzkiego ds. stopni naukowych w dyscyplinie nauki o zarządzaniu i jakości Prof. dr hab. Ewy Walińskiej, z dnia 14.07.2023 r., informujące o powierzeniu mi przez Komisję Uniwersytetu Łódzkiego ds. stopni naukowych w dyscyplinie nauki o zarządzaniu i jakości roli recenzenta.

Podstawą prawną dla prowadzonego postępowania jest art. 187 ustawy Prawo o Szkolnictwie Wyższym i Nauce z dnia 20 lipca 2018r. (Dz.U. 2018, Nr 65, poz. 1668), w myśl którego: „ rozprawa doktorska prezentuje ogólną wiedzę teoretyczną kandydata w dyscyplinie albo dyscyplinach oraz umiejętność samodzielnego prowadzenia pracy naukowej lub artystycznej”, a „przedmiotem rozprawy doktorskiej jest oryginalne rozwiązanie problemu naukowego, oryginalne rozwiązanie w zakresie zastosowania wyników własnych badań naukowych w sferze gospodarczej lub społecznej albo oryginalne dokonanie artystyczne”.

Mając na uwadze wymagania ustawowe stawiane rozprawom doktorskim, przy ocenie dysertacji mgr Cao Son Nguyễn uwzględniono następujące kryteria: znaczenie poruszanej w rozprawie problematyki, zgodność tytułu pracy z jej zawartością, poprawność w sformułowaniu celów oraz hipotez badawczych, metodykę przeprowadzonych badań, poprawność struktury rozprawy oraz spełnienie wymogów formalnych stawianych pracom doktorskim.

2. Ocena doboru problematyki badawczej, tematu rozprawy, celu i hipotez badawczych

Koncepcja rozprawy doktorskiej mgr Cao Son Nguyễn odwołuje się do ważnego na gruncie teorii, a szczególnie praktyki zarządzania, zagadnienia strategii internacjonalizacji, a w ramach niej strategii

wejścia polskich przedsiębiorstw na rynek wietnamski, biorąc pod uwagę uwarunkowania, które tworzy zawarta w 2020 r. umowa o wolnym handlu pomiędzy Unią Europejską a Wietnamem (EU-Vietnam Free Trade Agreement, w skrócie EVFTA). Proces umiędzynaradawiania przedsiębiorstw jest aktualnym i ważnym zagadnieniem. Przedsiębiorstwa dla celów swojego rozwoju szukają ustawicznie nowych rynków, na których mogą prowadzić biznes. Jest to kluczowy czynnik sukcesu w budowaniu konkurencyjności na rynku międzynarodowym. Internacjonalizacja działalności jest zjawiskiem niezwykle złożonym, a jej przyczyny wywodzą się z różnych, ściśle ze sobą powiązanych czynników. To proces wielowymiarowy, w którym ekonomia, gospodarka i społeczeństwo wzajemnie na siebie wpływają. Co więcej, warto zaznaczyć, że internacjonalizacja ma charakter dialektyczny, co oznacza, że jest to zjawisko dynamiczne, w którym zmiany i reakcje zachodzą w ciągłym dialogu między różnymi czynnikami. Jest to więc proces, który wymaga nieustannej, głębokiej eksploracji w celu wypracowania dla przedsiębiorstw specyficznej strategii wejścia/funkcjonowania na wybranym rynku. Autor dysertacji jako rynek wskazuje w pracy rynek wietnamski, ukazując jego ogromny potencjał rozwojowy oraz poziom popytu na różne produkty kreowany przez społeczeństwo, który mogą zaspokoić produkty polskich przedsiębiorstw. Problematyka podjęta w dysertacji przez Pana Cao Son Nguyễn związana jest z dążeniem do lepszego poznania: motywów wejścia polskich firm na rynek wietnamski, czynników ułatwiających oraz utrudniających prowadzenie biznesu na wskazanym rynku oraz kluczowych zasobów, którymi powinni dysponować przedsiębiorcy, aby efektywnie wejść na rynek wietnamski. Lepsze poznanie wskazanych kategorii pozwala Autorowi zaproponować/wskazać polskim przedsiębiorcom konkretne działania w procesie ekspansji na rynek wietnamski, poszerzając wykorzystywane dotąd sposoby o strategię międzynarodowej inkubacji przedsiębiorczości. Autor wskazuje, iż brakuje takich opracowań (badań), które mogłyby posłużyć jako wskazówka dla polskich przedsiębiorców chcących rozwijać swój biznes na rynku wietnamskim. Co więcej brakuje odniesienia do zmian jakie zaszły w otoczeniu biznesowym na wietnamskim rynku po podpisaniu umowy EVFTA. Świadczy to o istniejącej w teorii i praktyce luce badawczej.

Podjęty w dysertacji problem badawczy wpisuję się w tę lukę. Prezentowane w rozprawie wyniki badań oraz sformułowane rekomendacje dla polskich przedsiębiorstw pozwalają lepiej poznać rynek, ocenić poziom zasobów którymi dysponują przedsiębiorstwa, a które są kluczowe na rynku wietnamskim i dzięki temu opracować specyficzne dla każdego przedsiębiorstwa strategię wejścia na rynek wietnamski lub strategię rozwoju działalności gospodarczej na prezentowanym rynku. Dysertacja może przyczynić się do ułatwienia tworzenia strategii wejścia na rynek wietnamski lub zainicjować zmiany strategii w związku z atutem poznawczym ocenianej dysertacji. Poruszany przez Doktoranta obszar ma istotne znaczenie, zarówno z perspektywy teorii, jak również z punktu widzenia praktyki zarządzania przedsiębiorstwami.

Reasumując, mogę stwierdzić, iż recenzowana rozprawa dotyczy ważnego, interesującego i aktualnego problemu naukowo-badawczego. Poruszana w rozprawie problematyka dobrze wpisuje się w istniejącą zarówno w teorii, jak i w praktyce zarządzania, lukę badawczą. W świetle powyższego stwierdzam, że poruszana w dysertacji problematyka oraz dokonany przez Autora wybór problemu badawczego jest trafny i spełnia wymogi stawiane w tym zakresie rozprawom doktorskim.

Celem dysertacji zgodnie ze sformułowaniem Autora „było określenie istniejących strategii wejścia polskich przedsiębiorstw na rynek wietnamski oraz kierunków zmian tych strategii w warunkach Umowy o Wolnym Handlu UE-Wietnam (EVFTA), a także identyfikacja i analiza determinant strategii wejścia polskich przedsiębiorstw i na tej podstawie wskazanie efektywnej ścieżki wejścia na rynek wietnamski”. Cel został sformułowany poprawnie. Budzi wątpliwość jedynie użycie w celu słowa analiza („identyfikacja i analiza...”). W dysertacji Autor dokonuje **oceny** determinant, poprzez wskazanie które są najistotniejsze, które pojawiają się najczęściej. Analiza jest drogą realizacji celu a nie celem samym w

sobie (s.127). Dążąc do realizacji celu głównego Doktorant skonstruował system dziewięciu celów szczegółowych: dwóch o charakterze teoretyczno-kognitywnym oraz siedmiu o charakterze empirycznym (s.127). W sformułowaniu tych celów również pojawiają się określenia o których wspomniałam wcześniej. Cel 3,4,i 7 to cele ze sformulowaniem „identyfikacja i analiza...”, gdzie poprawnym sformulowaniem na podstawie prezentowanych treści dysertacji byłoby „identyfikacja i ocena”. Również stwierdzenie „examining-badanie” nie jest najtrafniejszym stwierdzeniem (cel 8). Autor w swoim postępowaniu badawczym dąży za każdym razem do oceny wybranych kwestii.

Dokonując przeglądu raportu z badań można stwierdzić, że postawione cele zostały osiągnięte. Poszukując odpowiedzi na postawiony problem badaczy, Doktorant sformułował siedem pytań badawczych (str. 128). Pytania badawcze idealnie korespondują ze stawianymi celami, co jest istotnym plusem i odnoszą się do motywów wejścia na rynek wietnamski, czynników sprzyjających i utrudniających prowadzenie biznesu na rynku wietnamskim oraz kluczowych zasobów, których posiadania ten rynek wymaga. Z racji pełnionej przeze mnie funkcji muszę zwrócić uwagę, że niedosyt budzą w tym obszarze dwie kwestie. Pierwsza z nich dotyczy podstawy sformułowania pytań badawczych. Opracowania naukowe ukazują, iż „problem badawczy to w rezultacie stan naszej niewiedzy w obrębie danej wiedzy”. Niewiedza ta musi mieć charakter obiektywny. Formułując pytania badawcze należałoby pokazać, dlaczego na takie pytania badasz szuka odpowiedzi. Wprawdzie Autor w części teoretycznej ukazuje brak opracowań w kwestii strategii wchodzenia polskich przedsiębiorstw na rynek wietnamski. Jednakże w części metodycznej Autor powinien wspomnieć skąd i dlaczego wyprowadził konkretne pytania badawcze. Druga kwestia, która budzi niedosyt to sposób pomiaru ważności determinant, zasobów, czy uwarunkowań. Dokonując oceny ważności można było pokusić się o bardziej zaawansowane miary statystyczne. Zasadne wydaje się w tej kwestii pytanie czy częstotliwość wskazań danego czynnika jest równoważna z jego ważnością? Ta kwestia jest dyskusyjna. Oczywiście, aby dokonywać bardziej dogłębnych pomiarów statystycznych należałoby użyć bardziej zaawansowanych skal pomiarowych, pozwalających na wykorzystanie zaawansowanych statystyk (szczegółowe uwagi pojawią się w recenzji części metodycznej).

Nie mniej jednak na wszystkie postawione w pracy pytania badawcze Autor uzyskał odpowiedź, co umożliwiło osiągnięcie celu dysertacji. Pozwala to pozytywnie ocenić ten aspekt dysertacji.

3. Ocena zakresu pracy, źródeł informacji i metod badawczych

Zarysowany problem badawczy, zdefiniowany cel oraz postawione pytania badawcze sprawiają, że głównym przedmiotem rozważań w rozprawie stały się strategie wejścia polskich przedsiębiorstw na rynek wietnamski, a wśród nich nowa idea Inkubatora Przedsiębiorczości (strategia międzynarodowej inkubacji przedsiębiorczości) oraz kierunki zmian tych strategii w uwarunkowaniach umowy o wolnym handlu podpisanej w 2020 r. pomiędzy UE a Wietnamem. Podmiot badań stanowili polscy przedsiębiorcy i ich strategie a szczególnie motywy wejścia na rynek wietnamski i czynniki wpływające na ich ekspansję na tym rynku. Zakres czasowy w warstwie empirycznej został wskazany przez Doktoranta i obejmował okres gromadzenia danych pomiędzy 22 marca a 7 maja 2023r. Wywiady pogłębione zostały przeprowadzone pomiędzy 10 kwietnia a 28 maj 2023r.

W dysertacji wyraźnie wyodrębniono dwie części – teoretyczną i empiryczną. Dążąc do realizacji celów dysertacji i odpowiedzi na pytania badawczych Doktorant wykorzystał liczne źródła danych, zarówno o charakterze pierwotnym, jak i wtórnym. Przyjęta w pracy metodyka badań odzwierciedla temat rozprawy, przyjęte cele badawcze oraz odpowiadające im pytania badawcze.

Teoretyczna część rozprawy została przygotowana w oparciu o przegląd adekwatnej literatury przedmiotu. Przywołana w rozprawie bibliografia obejmuje 475 właściwie dobrane krajowe oraz zagraniczne pozycje literaturowe oraz 47 pozycje opracowań zamieszczonych w Internecie, które odnoszą się do omawianej w dysertacji problematyki. Wykorzystana w dysertacji literatura odzwierciedla aktualny stan wiedzy w przedmiocie pracy i odpowiada standardom światowym zarówno w zakresie selekcji, wykorzystania, jak i przejrzystości wywodu. Bardzo bogate studia literaturowe pozwoliły Doktorantowi usystematyzować pojęcia z zakresu przedmiotowego, stworzyć teoretyczną podstawę stawianych pytań badawczych, które w dalszej kolejności poddane zostały analizie empirycznej.

Proces badawczy przeprowadzony przez Doktoranta obejmował analizę typu desk research, badania empiryczne ilościowe oraz jakościowe, analizę statystyczną i opracowanie wyników badań. Fazy procesu badawczego zostały przejrzysto zaprezentowane w rozdziale trzecim (str. 127-136).

Badania empiryczne Autor zrealizował w kilku etapach co zasługuje na podkreślenie i docenienie. Doktorant w pierwszym etapie dokonał analizy istniejących publikacji empirycznych dotyczących badanej problematyki, takich jak: raporty międzynarodowych firm badawczych, artykuły opiniotwórcze i specjalistyczne w prasie branżowej, informacje zawarte na stronach ministerstw Polski i Wietnamu, publikacje na stronach Banku Światowego oraz dane statystyczne zawarte na krajowych stronach rządowych. Pozwoliło to Autorowi dokonać przeglądu istniejących badań empirycznych dotyczących ekspansji polskich przedsiębiorstw na rynki międzynarodowe oraz scharakteryzować potencjał rozwojowy rynku wietnamskiego.

Dla realizacji celu głównego i odpowiedzi na postawione pytania badawcze Autor zastosował metodę ankietową CAWI (Computer Assisted Web Interview) oraz wywiad pogłębiony. Badania zostały skrupulatnie przygotowane i wykonane. Pierwszym krokiem było uzupełnienie bazy danych, czyli listy polskich przedsiębiorstw wchodzących na rynek wietnamski. Baza została utworzona w oparciu o listę polskich przedsiębiorstw przekazaną przez wietnamskie agencje rządowe na początku 2022 r. Wstępna lista obejmowała 362 polskie przedsiębiorstwa wraz z ich nazwami. Następnie dokonano analizy poszczególnych przedsiębiorstw, aby uwierzytelnić ich funkcjonowanie. Pozwoliło to Autorowi zbudować bazę 280 przedsiębiorstw kwalifikujących się do badania. Kolejnym krokiem była konstrukcja kwestionariusza ankiety, który zawierał 25 pytań zamkniętych obejmujących najważniejsze zagadnienia związane z funkcjonowaniem przedsiębiorstw na wietnamskim rynku. Proces pozyskiwania odpowiedzi trwał od 22 marca 2023 do 07 maja 2023 i pozwolił Autorowi uzyskać 57 prawidłowo wypełnionych kwestionariuszy zwrotnych. Sposób doboru przedsiębiorstw do badania był doбором celowym, prawidłowo i skrupulatnie przeprowadzonym. Natomiast pewien niedosyt budzi sposób doboru i pomiaru zmiennych/cech/czynników zastosowany przez Autora. Po pierwsze motyw, zasoby, uwarunkowania mierzone były w skali porządkowej. Pozwoliło to Autorowi na zastosowanie tylko bardzo prostych, statystycznych miar, a częstotliwość wskazań jest podstawowym miernikiem wykorzystywanym w dysertacji. We wskazanym przypadku wnioskowanie powinno być bardzo ostrożne. Mniejsza liczba dużych przedsiębiorstw może uzyskiwać wielokrotnie lepsze wyniki na rynku niż duża liczba małych przedsiębiorstw a posługiwanie się tylko częstotliwością wskazań może prowadzić do mylnych wniosków. Zasadne byłoby pokuszenie się o miary pokazujące intensywność oddziaływania oraz ukazanie relacji pomiędzy: np. zasobami a uzyskiwanymi wynikami na rynku przy zastosowaniu wskaźników korelacji (dla udowodnienia istniejącej zależności). Można powiedzieć, że zaproponowane miary pozwoliłyby na wygenerowanie bardziej wartościowych wniosków. Po drugie niedosyt budzi również sposób enumeracji czynników (pozytywnych/negatywnych), motywów, zasobów. Wprawdzie Autor przygotował solidną podstawę teoretyczną, jednakże skąd pewność, że takie właśnie zasoby/motywy/czynniki są najistotniejsze? Można w takim przypadku posłużyć się sesją ekspercką/ metodą delficką, aby ustalić listę aspektów najważniejszych do badania z wykorzystaniem solidnej podstawy teoretycznej.

Drugą metodą, którą Doktorant wykorzystał była metoda wywiadu pogłębionego, którą Autor zastosował w pięciu przedsiębiorstwach wyselekcjonowanych z różnych sektorów, o różnej wielkości i długości funkcjonowania na rynku. Wyselekcjonowane przedsiębiorstwa wydają się być ciekawym przypadkiem na opracowane case study na podstawie przeprowadzonych wywiadów, jednakże kryteria selekcji przedsiębiorstw do wywiadu wydają się nie do końca klarowne.

Na podstawie wskazanych uwag można domniemywać, iż Doktorant rozpoczyna gromadzenie doświadczeń w zakresie prowadzenia samodzielnych badań empirycznych i jest w początkowej fazie kształtowania warsztatu naukowego, który może być rozwijany w dalszych etapach kariery.

Podsumowując, pomimo zaprezentowanych uwag, mogę stwierdzić, że cel pracy został osiągnięty a pytania badawcze uzyskały swoją odpowiedź. Opracowane i zastosowane metody badawcze i narzędzia badawcze zostały poprawnie dobrane do celu dysertacji i w sposób prawidłowy zastosowane.

4. Ocena struktury pracy i ocena merytoryczna rozprawy

Przedstawiona do recenzji rozprawa doktorska została napisana w języku angielskim. Składa się z pięciu rozdziałów, wstępu, zakończenia, spisu wykresów, schematów i tabel, bibliografii obejmującej 475 pozycji zwartych (książek i artykułów), 47 pozycji internetowych, streszczenia w języku polskim oraz czterech załączników prezentujących: narzędzia badawcze wykorzystane w metodzie ankiety i metodzie wywiadu pogłębionego zarówno w języku polskim jak i angielskim oraz dwa załączniki charakteryzujące Vietnam. Praca mieści się na 315 stronach.

Zaproponowana struktura i objętość pracy odpowiada standardom przyjętym dla rozpraw doktorskich w dyscyplinie nauki o zarządzaniu i jakości. Zasadniczo układ pracy jest przejrzysty i logiczny. Od przyjętej konsekwencji w budowie rozdziałów, odbiega rozdział trzeci, który z uwagi na swoją małą objętość mógłby stanowić pierwszy punkt rozdziału empirycznego (rozdziału piątego). Pomimo poprawnej struktury pracy, rzuca się w oczy fakt pewnej dysproporcji objętościowej pomiędzy częścią teoretyczną (obszerniejszą) a częścią empiryczną dysertacji.

Zasadnicza część rozprawy doktorskiej została poprzedzona wstępem, który zawiera uzasadnienie wyboru tematu, podstawowe obszary badawcze, cele, pytania badawcze, metody realizacji postępowania badawczego oraz krótką charakterystykę treści poszczególnych rozdziałów.

Teoretyczną część pracy składającą się z dwóch bardzo obszernych rozdziałów, stanowią rozważania Autora dotyczące problematyki procesu internacjonalizacji przedsiębiorstw oraz koncepcji strategii wejścia na rynek międzynarodowy jako części strategii internacjonalizacji. W przygotowaniu części teoretycznej Autor wykorzystał krytyczny przegląd literatury jako jedną z metod zastosowanych w dysertacji.

W rozdziale pierwszym Doktorant skoncentrował swoją uwagę na problematyce internacjonalizacji przedsiębiorstw, przedstawiając różne, definicyjne ujęcia tego procesu, klasyfikacje, teorie oraz modele internacjonalizacji.

W drugim rozdziale Autor przedstawił koncepcję strategii wejścia na rynek międzynarodowy jako część strategii internacjonalizacji. W bardzo szczegółowy sposób zostały przedstawione poszczególne strategie wejścia na rynek międzynarodowy, jako te najbardziej popularne i najczęściej wykorzystywane przez przedsiębiorstwa. Istotną wartością dodaną tego rozdziału jest zaprezentowanie w nim **strategii międzynarodowej inkubacji przedsiębiorczości**, ukazując bariery empiryczne związane z poznaniem i wykorzystywaniem owej strategii i podkreślając lukę zarówno teoretyczną jak i empiryczną w tym zakresie. Wiedza zaprezentowana w punkcie 2.5.1 i 2.5.2 rozdziału drugiego jest w dużej mierze podstawą budowy narzędzia badawczego – kwestionariusza ankiety. Ciekawą częścią rozdziału drugiego jest również

zaprezentowanie/przegląd istniejących badań empirycznych dotyczących ekspansji polskich przedsiębiorstw na rynki międzynarodowe.

Zarówno pierwszy jak i drugi rozdział pracy to ciekawa, uporządkowana część teoretyczna, zawierająca niezwykle dogłębnie przeanalizowaną i w sposób klarowny zaprezentowaną wiedzę dotyczącą strategii internacjonalizacji. Jest to część, która niezwykle akcentuje i wyróżnia skrupulatność i dokładność Doktoranta jako badacza (choć jest to cecha, która uwidacznia się w całej pracy).

Rozdział trzeci pracy jest rozdziałem metodycznym. Autor prezentuje w nim cel główny i cele szczegółowe pracy oraz postawione pytania badawcze. Opisuje również metody badawcze użyte w dysertacji oraz sposób ich wykorzystania. W rozdziale trzecim zostały również zaprezentowane przedsiębiorstwa, które brały udział w badaniu. Jest to rozdział, który zapewne porządkuje pracę i koncepcję badawczą całej dysertacji. Jednakże mógłby to być pierwszy punkt rozdziału piątego, jako wprowadzenie do części empirycznej.

Rozdział czwarty to część pracy poświęcona rynkowi wietnamskiemu. W rozdziale tym Doktorant przedstawił ogólne informacje o Wietnamie i gospodarce w ujęciu historycznym wdrażanych zmian i reform. Doktorant ukazał w nim relatywną atrakcyjność tego rynku ukazując jego elastyczność, odporność na zróżnicowane zmiany ale przede wszystkim jego potencjał w postaci generowanego popytu co ma zasadnicze znaczenie dla przedsiębiorców podejmujących decyzje o wejściu na ten rynek. W dalszej części dysertacji została scharakteryzowana umowa o wolnym handlu zawarta w 2020 r. pomiędzy Unią Europejską a Wietnamem EVFTA. Jest to istotna część pracy podkreślająca zasadność przygotowania dysertacji z uwagi na dodatkowy czynnik podkreślający brak badań w zakresie strategii wejścia na rynek wietnamski i ich zmian pod wpływem umowy EVFTA.

Rozdział piąty to kwintesencja pracy badawczej Doktoranta. Jest to rozdział poświęcony prezentacji wyników badań empirycznych. W rozdziale tym zostały przedstawione motywy ekspansji polskich przedsiębiorców na rynek wietnamski, główne cechy wietnamskiego otoczenia biznesowego wpływające na jego atrakcyjność i ryzyko działania na tym rynku. Ciekawy również wydaje się punkt poświęcony zasobom jako determinantom ekspansji polskich przedsiębiorstw na rynek wietnamski, czyniąc z nich kluczowy czynnik sukcesu na tym rynku. Zaprezentowane wyniki badań są bardzo ciekawe, ważne z punktu widzenia nowych uwarunkowań związanych z umową EVFTA i mało znanej strategii międzynarodowej inkubacji przedsiębiorczości. Jednakże niedosyt poznawczy i badawczy budzi sposób pomiaru wszystkich poznanych kwestii, o których pisałam wcześniej w punkcie 3 recenzji. Zastosowane skale porządkowe pozwalają na zastosowanie prostych statystyk i wyciąganie wniosków na podstawie częstotliwości wskazań. Wskazując na ważność czegoś, powinniśmy wskazać z uwagi na kogo/co dana kwestia jest ważna. Identyfikacja takiej zależności byłaby wartościowa dla dysertacji. Prezentując swego rodzaju zależności pomiędzy uwarunkowaniami rynku wietnamskiego a rezultatami osiąganymi przez przedsiębiorstwa, czy ukazując zależności między posiadanymi zasobami a osiąganymi efektami należałoby potwierdzić owo domniemanie zależności konkretnymi miarami statystycznymi. Domniemanie zależności na podstawie częstotliwości wskazań ukazuje potrzebę doskonalenia warsztatu badawczego i może być punktem wyjścia do użycia bardziej zaawansowanych miar. Z drugiej strony brak wyczerpania tematu na gruncie pomiarowym otwiera nowe pole do dalszych, pogłębionych badań wspomnianych kwestii. Bardzo wartościową, zasługującą na podkreślenie częścią rozdziału piątego są rekomendacje sformułowane przez Doktoranta dotyczące sposobów internacjonalizacji działalności przedsiębiorstw na rynku wietnamskim.

Wskazane braki metodyczne nie zmniejszają wartości poznawczej prezentowanych wyników badań. Są one bardzo ciekawe i wartościowe, szczególnie dla osób podejmujących decyzje zarządcze związane z umiędzynarodowieniem działalności i wykorzystaniem do tego rynku wietnamskiego. Zaprezentowane w rozdziale empirycznym wyniki pozwalają stwierdzić, iż cel dysertacji został zrealizowany. Ponadto,

pozwalają one na odniesienie się do sformułowanych przez Doktoranta pytań badawczych. Przedstawione przez Pana mgr Cao Son Nguyễn rozważania i wnioski posiadają walory poznawcze oraz aplikacyjne.

Końcowy fragment rozprawy doktorskiej – zakończenie zawiera syntetyczne podsumowanie procesu badawczego, odnosi się do poziomu realizacji celu oraz odpowiedzi na postawione pytania badawcze oraz zawiera ogólne wnioski z badań i ciekawe rekomendacje.

Podsumowując, przyjęta konstrukcja rozprawy doktorskiej wraz z postawionymi celami oraz pytaniami badawczymi powoduje, iż Doktorant konsekwentnie realizuje swoje założenia i mimo, że nie ustrzegł się pewnych błędów zwłaszcza metodycznych, wyjaśnia wiele istotnych kwestii dotyczących motywów wejścia na rynek wietnamski, uwarunkowań zewnętrznych funkcjonowania na tym rynku i ich zmian pod wpływem umowy EVFTA, najistotniejszych zasobów, kluczowych dla funkcjonowania na rynku wietnamskim. Dysertacja może więc być pewną wskazówką dla osób podejmujących decyzje zarządcze czy i w jaki sposób rozwijać działalność na rynku wietnamskim.

5. Ocena wymogów formalnych

Treść dysertacji wskazuje, że Doktorant zasadniczo prawidłowo operuje pojęciami z zakresu nauk o zarządzaniu i jakości. Formalna strona rozprawy jest poprawna i zasługuje na pozytywną ocenę. Omawiane przez Autora pojęcia i zjawiska zostały zaprezentowane w sposób umiejętny, przystępny i skrupulatny. **Dokładność wywodów, głębokość analiz, docieranie do szczegółów jest wyróżnikiem tej pracy i zasługuje na podkreślenie.** Rozważania przedstawione w pracy cechuje poprawność wnioskowania oraz interpretacji wyników. Konstrukcja rozprawy doktorskiej również nie budzi zastrzeżeń. Praca jest logiczna i posiada wszystkie wymagane dla rozprawy doktorskiej części. Na podkreślenie zasługuje również zawarta na końcu pracy część dotycząca ograniczeń badawczych (*limitations*), z których Autor zdaje sobie sprawę i które mogą wskazywać kierunki dalszych usprawnień badawczych.

6. Konkluzja recenzji

Rozprawa doktorska Pana mgr Cao Son Nguyễn pt. „Entry strategies of Polish enterprises into the Vietnamese market under the conditions of the European Union – Vietnam Free Trade Agreement (EVFTA)” napisanej pod kierunkiem naukowym prof. dr hab. Jana Jeżaka oraz promotora pomocniczego dr. Grażyny Kędzi na Wydziale Zarządzania Uniwersytetu Łódzkiego, należy uznać za oryginalne rozwiązanie problemu z obszaru nauk o zarządzaniu i jakości, wskazujące na umiejętności samodzielnego prowadzenia przez Doktoranta pracy naukowej. Otrzymane rezultaty poznawcze potwierdzają, iż Autor rozprawy posiada ogólną wiedzę teoretyczną oraz kompetencje badawcze wymagane na stopień doktora w dyscyplinie nauk o zarządzaniu i jakości. Moja pozytywna ocena pracy Pana mgr Cao Son Nguyễn wynika z:

- umiejętności dobrania i sformułowania ciekawego, doktorogennego tematu dysertacji, wpisującego się w lukę teoretyczną i empiryczną w dyscyplinie nauki o zarządzaniu i jakości,
- umiejętności prawidłowego sformułowania celu dysertacji oraz problemu badawczego,
- oparcia prezentowanej w dysertacji dyskusji na bogatej, dobrze wyselekcjonowanej literaturze i danych ze źródeł pierwotnych, umożliwiających realizację celów dysertacji oraz odpowiedź na postawione pytania badawcze,
- zastosowanej metodyki badań, potwierdzającej kompetencje Doktoranta w zakresie formułowania pytań badawczych, doboru i projektowania narzędzi badawczych oraz analizy i interpretacji uzyskanych wyników,

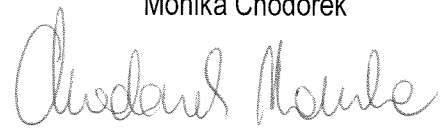

- wykorzystania przez Doktoranta odpowiednich metod analizy danych w prawidłowy sposób,
- wkładu rozprawy doktorskiej w teorię i praktykę dyscypliny nauki o zarządzaniu i jakości poprzez wskazanie szeregu teoretycznych i praktycznych implikacji prowadzonych badań,
- oceny struktury pracy oraz języka, wskazujących zdolność Autora do komponowania prac naukowych,
- posiadania zdolności do ekspansji poza uzyskany materiał empiryczny, co wskazuje na umiejętność Doktoranta wykraczania poza ustalone ramy określone w dysertacji, formułowania kolejnych celów badawczych, dostrzegania obszarów aplikacji wyników badań oraz rozpoznawania ewentualnych niedoskonałości w pracy badacza, które posiada każda praca naukowa.

Zgromadzone w trakcie realizacji badań empirycznych doświadczenia z pewnością umożliwią dalszy rozwój warsztatu naukowego przyszłych projektów badawczych.

Biorąc pod uwagę wszystkie przyjęte kryteria oceny, stwierdzam, iż recenzowana przeze mnie rozprawa doktorska Pana mgr Cao Son Nguyễn pt. „Entry strategies of Polish enterprises into the Vietnamese market under the conditions of the European Union – Vietnam Free Trade Agreement (EVFTA)” napisanej pod kierunkiem naukowym prof. dr hab. Jana Jeżaka oraz promotora pomocniczego dr. Grażyny Kędzi, spełnia warunki określone w art. 178 ustawy Prawo o Szkolnictwie Wyższym i Nauce z dnia 20 lipca 2018r. (Dz.U. 2018, Nr 65, poz. 1668). W związku z powyższym rekomenduję o przyjęcie pracy mgr Cao Son Nguyễn przez Komisję Uniwersytetu Łódzkiego ds. stopni naukowych w dyscyplinie nauki o zarządzaniu i jakości i dopuszczenie jej do publicznej obrony.

Monika Chodorek

18.09.2023r.